

различна културна роля – тази на мъжа, харесван от жените, на любовника (и този пример, както и първият, е акцентиран от И. Пелева). И което е още по-показателно, сам се ласкае от този факт – най-малкото дотолкова, че да го сметне за достатъчно важен, за да го отбележи в спомените си, да се похвали с него.

Азът не само не е в аксиологическия център на мемоарния разказ, но дори когато е там, позицията му е аксиологически разколебана. Патетиката е изместена от хумора, от самоиронията. Весело-самоироничен изобщо е основният тон в мемоарния разказ, както е формулиран той в собственото си намерение още в уводния очерк „Спомен“/„Към границата“: „Аз ще разкажа забавителното начало на моята „хероическа“ кариера“ (ХК, с. 98). Тази концептуална заявка категорично разкрива пейоративната модалност на текста – разкрива я по няколко начина: първо, чрез подмяната на героично-трагичното, високото от собствения му дискурсивен антипод – от „забавителното“ (от *игровото*, както ще го схване Маринополски); второ, чрез поставяне на „героичното“ в профаниращи го кавички; и трето (най-сложният и най-важният за нас подход), чрез антитетично напрегнато стилово многогласие, при което пародийният ефект е генериран чрез пряк сблъсък на два противоположни идиолекта – високия архаичен поетизъм „хероическа“ и ниския, сатирично оцветен битовизъм „кариера“, т.е. харамийското е деградирано в ниските етажи на буржоазно-чиновническата стилистика, а оттам – в един скрит жанров план – в посока към фейлетонното.

На различни равнища хуморът в Яворовия „хайдушко“-мемоарен опус целенасочено саботира всякакви евентуални автоматокреативни потенцици на текста, предварително е отказана всякаква възможност за случването им. Възникнал в резултат на амбиция за соматично-биографично повтаряне на модела „Ботев“, в собствената си литературна рефлексия, в акта на собствено езиковата си артикулация, тази амбиция се разколебава, тенденциозно се обръща срещу самата себе си. Самоиронично темперираният хумор непрестанно дълбае пукнатина между оригинала и копието, между „ботевското“ и „яворовското“. По-точно – между „ботевското“ и нещо, което някак ясно се осъзнава като не-ботевско, но все още не се схваща като собствено „яворовско“, т.е. като самоценност, равностойна в иманентната си другост на онова, което не е.

В този смисъл хуморът не е ли първият симптом на започнала – или дори само предстояща – еманципация? Еманципация, която се полага някъде в зоната на прехода от реалното, соматично-биографичното (клишето „с оръжие в ръка“) към неговата литературна артикулация. Детето Яворов започва да пораста, т.е. да се еманципира от бащата Ботев чрез